

Tasavvufun, tarihte oynadığı rolün önemi çok büyüktür. Çünkü, müslüman toplumların tarih boyunca yaşadıkları bunalım ve çalkantı dönemleri, tasavvuf büyüklerinin davet ve irşad faaliyetleri sayesinde aşılmıştır. Kalplerin Allah'la, toplumun ahlâkla irtibat ve ilgisinin azaldığı, batınî hastalıkların iyice yayılarak, tamah ve ihtirasın gözleri bürüdüğü zamanlarda, imdada yetişen hep onlar olmuştur.

Allah dostları, bu dünyaya hizmet etmek için geldiklerini düşünmektedirler. “Siz insanların iyiliği için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz” (Al-i İmran, 110) ayetinin övdüğü kimselerden olmak için insanlara hizmeti tercih etmişlerdir. Rasullulah s.a.v. Efendimiz'in, “İnsanların en hayırlısı, insanlara en faydalı olandır.” (Tebaranî; İbnu Ebi'd-Dünya) hadisindeki 'hayırlı insan' olmayı hayatlarının prensibi edinmişlerdir.

İnsanlığın

Hizmetkârları

Allah dostları, ilim öğretmekten ilim ehlinin ihtiyaçlarını karşılamaya, fakir, yetim ve garipleri gözetmeye, hastaları ziyaret edip, gerektiğinde savaşa gitmeye kadar her hizmete talip olmuşlardır. Cami, aşevi, okul, hastane ve misafirhane gibi hayır kurumlarının da inşasında öncülük etmişlerdir.

Onlar, vakıf insanlar olarak tanınırlar. Maddi-manevi neye sahip iseler, hepsini Allah yolunda harcıyıp ahiret sermayesi yapmışlardır. İslâm alemindeki vakıfların çoğu, sufilerin başında bulunduğu hizmet birimleri idi. Günümüze kadar gelen bu hizmet kervanı, ancak gönlü zengin, eli açık, mert ve cömert insanlar tarafından yürütülmüştür.

Allah dostları, halka hizmeti ve insanların yükünü çekmeyi peygamberlerin başta gelen sünnetlerinden görüyorlardı. Bu sünneti ihya etmek için sadece mallarını değil, canlarını bile veriyorlardı. Herkesin hayranlıkla andığı büyük veli Cüneyd-i Bağdadî k.s.şöyle der:

“Sufi ,toprak gibidir. Üzerinde iyileri de kötülerini de taşır. Bulut gibidir, herkesi gölgelendirir. Yağmur gibidir, herkese rahmet olur, fayda verir. Üzerine her türlü pislik atıldığı halde, bu pislikleri içinde eriten, temizleyen ve içinden güzel şeyler bitiren verimli toprak gibidir.”

Büyük veli Sehl b. Abdullah k.s. da sufiyi şöyle tanıtır: “Sufi, herkese kanını helal, malını mübah gören kimsedir. Yani sufi, neyi varsa onu Allah için başkalarına feda eden kimsedir.”

Gerçekten de onlar, davet ve irşatlarında, mümin-kâfir bütün insanlığa bir aile gibi bakıp, bu ailenin bütün fertlerini muhatap almışlardır. Herkese, şefkatle, ayırım yapmadan muamele

etmişlerdir. Çünkü onlar Rasulullah s.a.v. Efendimiz'in ahlâkını temsil ediyorlardı. Efendimiz s.a.v.'in,bütün insanlara peygamber gönderildiği gibi, onun vârisi olan bu kâmil insanlar da bütün insanları muhatap alıyorlardı.

Allah dostları, İslâm'ı aşk ile yaşayıp yaymaya, kalbleri fethetmeye çalıştılar. İnsanları Allah için sevip, ilâhi dava uğruna kendilerini feda ettiler. İnsanların önünde maddi ve manevi güzelliklere ayna oldular.

Sevenlerine asla ihanet etmediler. Onlara da Allah için sevmeyi öğrettiler. Kötü sıfatlarını değiştirdiler, kendilerine benzettiler. Allah dostlarındaki edeb ve güzel ahlâkı gören müslümanlar dinlerini daha iyi tanıdılar. Müslüman olmayan pek çok kimse de İslâm'a girdi. Onların vefatlarına müslümanlar da, müslüman olmayanlar da ağladı. Çünkü, kâmil insanlar bütün insanlığın ortak değeri güzel ahlâkı temsil ediyorlardı.

İmam Şaranî k.s. naklediyor: "İmam Ahmed b. Hanbel r h.a. vefat ettiğinde, yahudi, hıristiyan ve mecusilerden yirmibin kişi cenazesine katıldı ve bir çoğu o gün müslüman oldu."

Mevlana Celaleddin Rumî k.s. vefat ettiğinde ise bütün dinlerden binlerce insan ağladı. Cenazede büyük bir izdiham oldu. Kimi müslümanlar, yahudi ve hıristiyanlara: "Sizin bu cenazeye ne ilginiz var, kendi işinize bakın!" dediklerinde, haham ve papazlar: "Biz geçmiş peygamberlerin asıl davalarını, insanlara anlatmaya çalıştıkları gerçekleri, onun sözlerinde bulduk. O bizim de alimimizdir." cevabını verip, kendi dil ve dinlerine göre dualar ederek cenazeye katıldılar.

Kur'an ve Sünnet

Yolunu Gösterdiler

Allah dostları, Allah'ın boyası ile boyanmış kimselerdir. Bu büyükler Yüce Allah'a nasıl dost olunacağını bir ömür boyu yaşantıları ile göstermişlerdir. Bu dostluklarını Kur'an ve Sünnet'e uyararak yapmışlardır. Böylece İslâm'ı hakkıyla yaşayıp, bir hayat tarzı olarak insanlığa sunmuşlardır. Kur'an ve Sünnet'e uymayan bütün söz, davranış, yaşayış ve halleri boş ve batıl görmüşlerdir.

Bütün tasavvuf büyüklerinin bağlılarından istediği ilk şey, sağlam bir iman ve güzel bir tevbeden sonra, dini Sünnet'e uygun yaşamalarıdır. Bu halleriyle sufiler, İslâm aleminde bid'atların, yanlış ve bozuk inançların önünü kesmişlerdir. İnsanları Allah ve Peygamber sevgisi etrafında toplamışlardır. Yaşadıkları her devirde, ibadet neşesini, Peygamber aşkını, Kur'an sevgisini, edep, hürmet ve halka hizmet anlayışını yeniden canlandırmışlardır.

Ebu'l-Hasen en-Nedvî rh.a., Allah dostları için şunları söylüyor: "Şüphesiz, bu ümmetin içinde Allah'ın nuruyla kalplerini arındırmış, nefislerini terbiye etmiş kâmil insanlar olmasaydı, müslümanlar, iman ve ruh bakımından çoktan çökerdi. Onlar olmasaydı, Hz.Peygamber s.a.v.'in gönderiliş gayesi olan kalp temizliği ve nefis terbiyesi gerçekleşmezdi.

Bu hedeften uzaklaşan İslâm ülkelerine bakınız. Korkunç bir uçurumla burun buruna geleceksiniz. Bu uçurumu ne ilimde derinleşme, ne zekâ üstünlüğü, ne de edebiyat zenginliği doldurabilir.

Bu durum, devası olmayan ruhi ve ahlâki bir buhrandır. Çözümü hiç de kolay olmayan toplumsal bir meseledir. Zira o buhranda insanlar, madde ve malın kurbanı, toplumsal hastalıkların müptelasıdır.

Gerek dinî, gerekse milli kültür almış olan aydınlar, makam-mansıp kurbanı, riya, benlik, yükselme aşkı, iki yüzlülük, yağcılık, madde ve kuvvet karşısında eğilmek gibi hastalıklarla karşı karşıyadır.

Politik ve toplumsal hareketler, ihtirasların çarpışması, nefis terbiyesinin yokluğu ve zayıf lider kadrosu yüzünden, bir kör dövüşü halindedir.

Kurumlar, ihtilaf ve ayrılıkların hüküm sürmesi, sorumluluk duygusunun yok denecek kadar kıt oluşu, sırf madde ve maaş artışı düşünceleri yüzünden laçkadır.

Alimler ve din adamları gösterişe fazlaca düşkün olmaları, fakir düşme endişesi, üst tabakanın ve insanların gazabından korkmaları, rahat ve konforlu bir hayata fazlasıyla alışkın olmaları sebebiyle, irşad ve ıslahta cılız kalmakta, vazifelerini yapamamaktadırlar.

Evet, ruhi ve ahlâki buhranın olduğu yerlerde durum budur. Bütün bunların devası ise, Kur'an'ın emrettiği ve Hz.Peygamber s.a.v.'in gerçekleştirmek üzere gönderildiği, iç temizliği, nefis ıslahı, yani insan terbiyesidir. Bu terbiyeyi verecek olanlar da, hiç şüphesiz, kendileri terbiye olmuş kâmil insanlardır.”

Zor Günlerin Ümit Kaynakları

Allah dostları en bunalımlı dönemlerde bile ümit kaynağı olmuşlardır. Onlar, Yüce Allah'a güvenerek üstlendikleri ıslah ve irşad işinde hiçbir zaman ümitsizliğe düşmemişlerdir. Tek başlarına bir beldeye gidip aşk, ihlâs, edep ve takva ile orayı ihya etmişlerdir. İnsanlar hayır ve güzellik adına her şey bitti diye düşünürken, onlar her şeye yeniden başlamışlardır. Allah'ın izniyle ölü kalpleri diriltmişler, yeniden bir insanlık inşa etmişlerdir. Bunu bir örnekle anlatalım:

Moğollar, Harzemşah devletini istila edip, her tarafa dehşet ve korku salmışlardı. Bu durum

karşısında bütün İslâm alemini öldürücü bir ümitsizlik bulutu kaplamıştı. Artık halkta Moğolları mağlup etmenin imkansız olduğu kanaati uyanmıştı. O kadar ki, 'Moğollar bozguna uğradı denilirse inanma!' sözü, bir deyim olarak dilden dile dolaşmaya başlamıştı.

Fakat bu durum Allah dostlarını asla ümitsizliğe itmedi. Ümit ve inançla vazife ve cihadlarına devam ettiler. Toplumun yeniden kendine gelmesine, özgüvenini kazanmasına vesile oldular. İrşadları öyle etkiliydi ki, bazı Moğol hanları bile müslüman oldular.

Benzeri bir olay Hindistan'da da yaşandı. Burada Ekber Şah yönetimi açıkça İslâm düşmanlığı yapıyordu. Etrafında da onu bu zulüm ve haksız işlerinde destekleyen son derece zeki bir ekibi vardı. Diğer taraftan, görünürde bu durumla baş edebilecek hiçbir hareket yoktu. Şartların iyiye gideceğine dair bir ipucu görünmüyordu.

İşte böyle bir zamanda Cenab-ı Hak, sevdiği kullarından birini halkı ıslah ve dini hayatı ihya etmek için hazırladı. Bu Allah dostu, tek başına, peygamberî ahlâkın gerektirdiği hikmet ve öğüt ile insanları irşada başladı. Sonuçta işbaşına gelen her hükümdar bir öncekinden daha iyi olmaya başladı. Nihayet, İslâm tarihinde eşine az rastlanan, dinî gayret sahibi, faziletli bir zat Evrengzip Han hükümdar oldu. Bu sessiz-sedasız değişimin önderi, Nakşî Müceddidî tasavvuf kolunun mürşidi, İmam Rabbanî k.s. idi.

Tarihin gerçek sufilerde şahit olduğu güzellikler sadece bunlar değildir. Onların daha pek çok saklı güzellikleri vardır. Bütün ktlemelere ve kasıtlı olarak ortaya atılan kötü örneklere rağmen, bu güzellikler her devirde vardı ve var olmaya devam edecek.

Evet; Allah dostları, bütün müminleri samimi olarak sevmişlerdir. Onlar için her şeylerini feda etmişlerdir. Buna karşılık olarak müminler de hiç görmemiş olsalar bile onları sevmiştir. Gnllerdeki bu sevgi, Yüce Allah'ın sevdiklerine bir ikramıdır.

Kısaca, Allah aşkını biricik hedef edinen Allah dostları, tarih boyunca insanlığın yolunu ve gönlünü aydınlatan güneş olmuşlardır. Onlarsız bir tarihin sayfaları, karanlık, narsuz ve soğuktur. Dn yleydi, bugün ve yarın da öyle olacak.

SELAMİ ŐEN